

Remissyttrande SOU 2016:52, Färre i häkte och minskad isolering

Helsingborgs tingsrätt har anmodats att yttra sig över rubricerad utredning. Utredningen är väl genomförd och tingsrätten delar utredarens slutsatser i stort med tillägg av följande synpunkter.

Alternativ till häktning

Vad gäller frågan om alternativ till häktning välkomnar tingsrätten förslagen om hem- och områdesarrest. Sista meningen i förslaget till 25 kap. 1 § rättegångsbalken bör dock omformuleras, för att motverka den språkliga motsättning som ligger i att ett förbud ska följas.

Tvåårsregeln

Som utredningen påpekar innebär omständigheterna vid allvarlig brottslighet generellt sett att det oftare föreligger skäl för häktning än vid lindrigare brottslighet. Det kan därför antas att tillämpningen av frihetsberövanden inte kommer att påverkas i någon större utsträckning om presumtionsregeln tas bort. Tingsrätten delar trots detta utredningens bedömning att tvåårsregeln i 24 kap. 1 § rättegångsbalken bör upphävas.

Begränsning av häktningstiderna

Tingsrätten tillstyrker förslaget i 24 kap. 4 a § rättegångsbalken. Den föreslagna lagtexten i 24 kap. 4 b § bör omformuleras så att det tydligare framgår att förhandling ska hållas senast när den absoluta tidsfristen i 4 a § går ut. Förslaget i 24 kap. 18 § rättegångsbalken om att åklagaren inför eller

vid varje omhåkningsförhandling ska redovisa en tidsplan för förundersökningen tillstyrks. För det fall den misstänkte medger åtalsförlängning och omhåkningsförhandling inte behöver hållas bör tidplanen ges in i skrift till tingsrätten. Tingsrätten välkomnar vidare den kodifiering av praxis som föreslagits genom ändringen i 24 kap. 17 § rättegångsbalken.

Kombinerade häknings- och huvudförhandlingar

Tingsrätten delar utredningens förslag i det föreslagna andra stycket i 1 kap. 3 b § rättegångsbalken som innebär att tingsrätten är domför med en lagfaren domare under de givna förutsättningarna. Det måste dock beaktas att huvudförhandlingar under helger innebär en ökad belastning för domstolarna som kommer att kräva resursförstärkningar. Tingsrätten ifrågasätter vidare utformningen av förslaget i bestämmelsen i 24 kap. 13 a §. Det är svårt att förutse hur en sådan bestämmelse kommer att tillämpas. Det finns en risk att bestämmelsen tillämpas mer extensivt än avsett men också en risk att den avsedda effekten uteblir.

Interimistiska förordnanden av offentlig försvarare för frihetsberövad person

Tingsrätten finner att det är av värde att offentlig försvarare kan förordnas interimistiskt av åklagare och välkomnar tillägget i 21 kap. 4 § rättegångsbalken. Det måste dock regleras vad rättens prövning ska resultera i, det vill säga om åklagarens beslut ska fastställas, upphävas eller ändras. Vidare bör effekten av att rätten upphäver ett sådant beslut framgå, bl.a. hur eventuella ersättningsfrågor ska hanteras.

Färre restriktioner och minskad isolering av de häktade

Tingsrätten tillstyrker förslaget i 24 kap. 5 a § rättegångsbalken. Det andra stycket bör omformuleras så att rätten vid prövningen ska beakta *om*, inte *att*,

skälen för inskränkningen uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse. Vidare bör den första meningen i sista stycket utgå. Skäl för beslut som inte är slutgiltiga ska anges i den utsträckning som behövs. Beslut om häktning och beslut om restriktioner är beslut av så ingripande art att skäl för beslutet alltid ska anges. Det är därför inkonsekvent att uppställa krav på att skäl för beslut om restriktioner ska anges om det inte uppställs motsvarande krav för beslut om häktning.

Särskilda regler för barn

Vi tillstyrker förslaget i 23 b § LUL med den ändringen att ”mycket starka skäl” i andra stycket bör ändras till ”särskilda skäl”. Att introducera nya och ej vedertagna rekvisit kan innebära tolkningssvårigheter. Av samma anledning bör rekvisitet ”absolut nödvändigt” i 23 § och 23 a § i samma lag undvikas. Det nya stycket i 23 § LUL skulle kunna formuleras enligt följande.

Häktning av den som vid tiden för verkställigheten av häktningsbeslutet inte fyllt arton år får inte pågå längre än under en sammanhängande tid om tre månader, om inte åklagaren visar att det på grund av återstående utredningsåtgärder eller i övrigt föreligger synnerliga skäl att förlänga denna tid.

I anslutning till detta avsnitt vill tingsrätten understryka vikten av att Kriminalvården fortsätter det arbete som redan idag bedrivs för att anpassa frihetsberövanden mot unga så att hänsyn även fortsättningsvis kan tas till unga personer i häkte som är 18 till 21 år.

Övergångsbestämmelserna

Andra punkten i övergångsbestämmelserna i förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken respektive förslaget till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare bör ändras så att åklagarens begäran ska inkomma den dag då den närmast följande fjortondagarsfristen löper ut. Utredningens förslag om att begäran ska

inkomma den dag som lagen träder ikraft riskerar att skapa stora praktiska problem för de inblandade aktörerna.

I yttrandet har lagmannen Ylva Norling Jönsson (ordförande), chefsrådmannen Stefan Reimer, rådmännen Dick Peter Hartman, Karoline Fridolf och Linda Palmenäs samt tingsnotarierna Emma Adolfsson (referent) och Viktoria Rosén (referent) deltagit.

Ylva Norling Jönsson

Emma Adolfsson

Viktoria Rosén